

הולנוע

שחקנים

תגלית בארץ הקודש

עבשיו הוא מפורסם, אז הסתפק ב־5000

המפיק והמפיץ אלכס מסיס, היושב בניו יורק, מבקש להזכיר לכל מעריצי השחקן מאריי אברהם (המגלם את דמות סאליירי באמדאוס. סרטו של מילוש פורמן), כי התגלית הנ"ל, שזכתה כידוע בפרס האוסקר כשחקנה השנה, כבר היתה בארץ הקודש. הרבה לפני שנתפרסמה מקצה עולם ועד קצהו.

ומעשה שהיה היה בשנת 1976, כשהמפיקים צבי (ושראפילס) שפילמן, ודן כהן (כימאי ישראלי החי בגרמניה) הפיקו סרט בשם צל"ש למטורף, שבו שימש כהן גם ככימאי ואלכס מסיס היה מפיקו בפועל.

סרט זה — סיפורו של עולה חדש מברית המועצות שברח מבית חולידרו ברוסיה והתגייס לצה"ל בכוונה לנקום ביועצים הסובייטיים שמעבר לגבול הסורי דאו — שיחק מאריי אברהם את התפקיד הראשי. אברהם, אז פנים לא ידועות על הבר ושחקן שהקדיש את מיטב מאמציו לעבודה בתיאטרון, קיבל שכר של ממשת אלפים דולר פלוס הוצאות, ואין ספק

מאריי אברהם ב"אמדאוס" (1985)

מאריי אברהם בסרט "צל"ש למטורף" בישראל (1976) המטורף זכה באוסקר

תדרוך

חובה לראות:

תל-אביב: קריאת העורב. קצין וגנטלמן, דמעות של שתיקה, אמדאוס. היו זמנים באמריקה. המעבר להודו. **ירושלים:** אמדאוס. דמעות של שתיקה. מטורפוליס. **חיפה:** היו זמנים באמריקה. המעבר להודו. אמדאוס.

תל-אביב

*** דמעות של שתיקה (גת, ארצות-הברית, מוצג גם באורנע ירושלים) — אחת המילחמות הטראגיות של זמננו, כשילדים הופים כים לקנאים מטורפים וכלי-נשק משמשים כידם כמכונות-השמדה. על רקע התופת מגלים שני גברים אהבה ונאמנות ליעודם המיקצועי — הם כתבים צבאיים של ניו-יורק טיימס. מישחק מרגש של סם ווטסטון והיינג ס' נגור (ווכה האוסקר). עוד אחד מן המיבצעים המרשימים של המפיק דייוויד פאטנס.

*** אמדאוס (לב, ארצות-הברית, מוצג גם במיטשל ירושלים ובאורה חיפה) — מי

בימאי פירמן
חינה קולנועית

שמורמן לתל-אביב, כראי שיראה סרט זה בקולנוע התל-אביבי, כי חבל לאבר מראה מן המראות וצליל מן המילים. זוהי חינה קולנועית של הבימאי מילוש פורמן, שהפליא לעבד לבד את מחזהו של פיטר שאפר, ולא להחמיץ אף רגע של גאונות מזה ושל זעם הבינוניות מזה. שני שחקנים נושאים בעול — טום האלסה וצחוקו המטורף, ומאריי אברהם ונפשו הפגועה של שפוי אכל בינוני ללא תקנה.

*** המעבר להודו (צפון, בריטניה, מוצג גם בפאר חיפה) — אדלה קווסטר נוסעת להודו לפגוש את מי שנועד להיות בעלה, והעולם מתהפך. היא מוקסמת ומבועתת כאחד מן העולם המיוזחי ומתרבות פרימיטיבית, המציבה הרבה סימני-שאלה מול התרבות שעליה גדלה. עמדת הכובש אינה נוחה לה, והיא מאשימה רופא הודי בכך שניסה לאנסה. התעלומה מוגשת כמעטפת קולנועית מהממת. בניצוחו של דייוויד לין ועם הופעת כוכב בלתי-נשכחת של דיים פגי אשקי רופט.

עתה, משוכה אברהם לפירסום-עולם, שוקלים מפיקי-הסרט אפשרות של הפצתו בישראל, אבל טרם החליטו אם יסתפקו במסך הקטן או יקרינו אותו גם על הגדול.

שהעלה מאז את שכרו כמעט. לצידו הופיעו עוד שתי תגליות — אלמונים אז, כוכבים היום: סיגורני (שנה בצל הסכנה) ויבר ומייקל בק.

הם הורסים

את עצמם

ירח מלא בפאריס (גורדון, תל-אביב, החל ב־11 במאי צרפת) — עוד פנינה של אריק רוהמר, שהוא השנון שבין הבימאים שצצו בעיקבות הגל החדש בצרפת. כדרכו הוא עוקב אחרי המוסר והאתיקה של בני דורו, במבט מפוכה של משקיף מן הצד, ובדרכו המיוחדת הוא מצייר דמות של חברה האוהבת להשלות את עצמה ואינה מבינה בסופו של דבר מה קורה לה.

עלמה צעירה, החרדה מאוד לחופש-התנועה שלה. מתעקשת לשמור על דירת-הרווקים שלה בפאריס. למרות שהיא חיה עם גבר שאוהב אותה מאוד, בביתו שבפריז הכרך. היא משוכנעת שיש לה הזכות המלאה לפינה משלה, למרות התחייבויותיה הרגשיות, ואף משכנעת את עצמה שבדרך זו, כשהיא יכולה לבלות כראות עיניה ערב אחד בשבוע, אולי שניים, במסיבות השנואות על החבר שלה, זה יספק לה את שלווה-הנפש הנחוצה לה כדי שהחיים המשותפים יהיו ורודים.

זוהי רק תחילת הדרך שבה עוברות שלוש הדמויות הראשיות בסיפור — לואיז, אוהבה רמי וידידה משכבר הימים אוקטאב. בכל שלב של הסיפור נדרשים השלושה לבחור בין כמה אפשרויות לניחול חייהם. בכל פעם שהם בוחרים, נדמה להם שאין בחירה מוצלחת יותר מזו. העובדה שהתוצאות שונות לחלוטין מכל מה שציפו, מוכיחה עד כמה נוטה האדם

פאסקל אוזיה וצקי קארינו: אמינים

להאמין למה שהוא רוצה, תחת להאמין למה שהגיוני. כדרכו בקודש, שומר רוהמר על מרחק מנומס ומאופק מן הדמויות שלו. לעולם אינו לוחץ עליהן או חודר מאחורי בגודל-הפרטיות שלהן. הוא מניח להן לחיות את חייהן ומתבונן בכל הפרטים הקטנים שבחיים אלה. עם הזמן למד רוהמר אף להשתמש בשפה פשוטה ושוטפת יותר, להימנע מניחותים וחיטוטים תיאורטיים, שבהם היו עמוסים כמה מסרטייו הראשונים. התוצאה היא מרשימה ביותר.

הם מנחמים

את עצמם

מלון ניו המפשייר (פריז, תל-אביב, ארצות-הברית) — הבימאי הבריטי טוני ריצ'ארדסון עשה כאן, נסיון כן ואמיתי להיות נאמן וצמוד ככל האפשר למקור הסיפורי של ג'ון אירווינג. שעל בסיס הרומן שלו נכתב התסריט לסרט זה. אלא שאירווינג הוא אדם שקשה מאוד לשחזר את רוחו בקולנוע, ומכאן שהתוצאה, גם אם היא מהנה לעיתים קרובות, נראית מוזרה למדי.

בצורה סימטית ביותר, זהו סיפורו של מישפחת ברי, המתחיל כרגיל אצל אירווינג באותו איזור של ארצות-הברית הידוע בכינויו, ניו אינגלנד. הסיפור עובר — שוב, כרגיל אצל אירווינג — דרך וינה, חוזר לארצות-הברית ומסתיים בפנטזיה. הסיפור עמוס לעיפה במיספר עצום של דמויות, הנכנסות ויוצאות ממנו תדירות, ובמיספר אירועים גדול כל-כך, שהצופה מתחיל לחוש את עצמו, ברגע מסוים, דוהר ברכבת-אכספרס ומנסה לשווא ללכוד מראה זה או אחר, המשובב את נפשו.

אצל אירווינג, הסופר, זהו חלק בלתי-נפרד מהסינון. הוא בונה דמויות על-ידי צבירת המון פרטים חריגים ובלתי-חשובים כשלעצמם. היוצרים יחד תמונה מורכבת יותר, הוא משתמש בתערובת מוזרה של המור שחור ופאתוס. כדי לחשוף את הקומדיה האנושית של המעמד הבינוני האמי ריקאי. תמיד הוא מגיב פנימה משהו המייצג אותו, או כמה דמויות, שכל אחת מהן מייצגת צד אחר שלו. במיקרה זה,

בו ברידג'ס: מבדרים מאוד

אפשר להתייחס לכל ילדי ברי גם יחד, כבני-דמותו של הסופר. ריצ'ארדסון, שהיה קצת המום מכל החומר הרב הזה, שהופקד בידיו, דהר אחרינו בחוסר נשימה, כשהוא מצליח מדי פעם להבליט את השקפות-העולם שמאחורי הסיפור. (למשל, ויתור על כל הדיעות הקדומות, שהן מיכשול לשלוות הנפש; למשל, הסארקזם הסאטירי שבו מתואר התא הטיורויסטי הווינאי; למשל, זועות החברמניות, הבאה לידי ביטוי בדמות חבריהם ללימודים של בני המישפחה.)